

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 stycznia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że W. K. (1) jako pracownik u płatnika składek (...) Spółki z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 7 listopada 2013 r.

W uzasadnieniu organ rentowy ustalił, że od dnia 7 listopada 2013 r W. K. (1) jest jedynym udziałowcem spółki i jako wspólnik jednoosobowej spółki i jedyny członek zarządu nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik. Pracy wnioskodawcy nie można zakwalifikować jako wykonywanej na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, a wnioskodawca wykonywał czynności na rzecz samego siebie i we własnym interesie. Nadto nie może wykonywać umowy o pracę na stanowisku prezesa zarządu, ponieważ stanowisko to jest związane z zarządzaniem spółką. W. K. nie przedstawił dowodów potwierdzających wykonywanie pracy na rzecz płatnika. Nadto płatnik zalega z opłatą składek na ubezpieczenia społeczne od 2009 roku.

/decyzja – k. nienum. akt ZUS/

Odwołanie od w/w decyzji z dnia 15.02. 2019 r. złożył ubezpieczony, reprezentowany przez pełnomocnika i zaskarżył ją w całości, wniósł o jej zmianę i orzeczenie, iż skarżący podlega ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym , wypadkowemu i chorobowemu jako pracownik spółki (...) sp. z oo od dnia 7.11.2013 roku oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podnosząc, iż decyzja narusza w sposób rażący przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ,kpa, a organ rentowy w sposób nierzetelny zebrał istotny dla rozstrzygnięcia materiał dowodowy, wadliwie dokonał jego oceny, a także błędnie zinterpretował przepisy prawa materialnego, w szczególności organ rentowy nie poczynił ustaleń czy praca wykonywana przez W. K. była świadczona zgodnie z dyspozycją art. 22 § 1 kp.

/odwołanie – k. 2 – 7 akt ZUS/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, wywodząc jak w uzasadnieniu decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 10/

Płatnik nie zajął stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Spółka (...) istnieje od dnia 1 marca 2004 roku. Początkowo w spółce było dwóch udziałowców, od 2008 roku – trzech, a od 7 listopada 2013 r W. K. (1) jest jedynym udziałowcem spółki. W. K. jest jedynym członkiem zarządu.

/okoliczność bezsporna - kserokopia umowy spółki – k. 33 – 37, k. 53 akt ZUS, umowy sprzedaży udziałów – k. 47 akt ZUS, odpis z KRS – k. 55 akt ZUS/

W dniu 1 czerwca 2005 r W. K. podpisał umowę o pracę z R. sp z oo , na stanowisku prezesa zarządu. Umowa nie została podpisana przez pracodawcę lub osobę go reprezentującą.

/ kserokopia umowy – k. 27/

W dniu 2 czerwca 2008 r W. K. podpisał umowę o pracę z R. sp z oo , na stanowisku prezesa zarządu, za wynagrodzeniem w kwocie 8.000 zł.

/ kserokopia umowy – k. 29/

Załączone wydruki dotyczące wynagrodzeń za pracę nie zawierają podpisów wnioskodawcy.

/wydruki – k. 69 – 167 akt ZUS/

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny materiału dowodowego i zważył, co następuje:

Odwołanie nie jest zasadne.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2019 roku, poz. 300) obowiązkowym ubezpieczeniem: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu - podlegają pracownicy, czyli osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

W myśl art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniem emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Od dnia 1 stycznia 2003 r. w myśl art. 8 ust. 6 pkt 4 za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej.

Zgodnie z art. 18 ust. 8 podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy.

Na mocy art. 12 ust. 1 obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

W oparciu o ust. 2 przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe nie stosuje się ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1.

Dla rozstrzygnięcia sporu istotna jest ocena ważności zawartej z wnioskodawcą przez spółkę umowy o pracę, która nieustająco łączy strony, niezależnie od zmian właścicielskich.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przyjęło jednolicie, że o zakwalifikowaniu zatrudnienia jako czynności pracowniczych nie rozstrzygają przepisy prawa handlowego, lecz przepisy charakteryzujące stosunek pracy (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dn. 17.12.1996 r., II UKN 37/96, OSNAPiUS 1997 nr 17, poz. 320 oraz z dn. 5.02.1997 r., II UKN 86/96, OSNAPiUS 1997 nr 20, poz. 404). Generalnie stwierdzić należy, że sam fakt wykonywania czynności i pobierania za nie wynagrodzenia nie przesądza o charakterze umowy łączącej członka zarządu ze spółką. W wyroku z dnia 6 października 2004 roku, sygn. akt I PK 488/03 (OSNP 2006 nr 1, poz. 7) Sąd Najwyższy zawarł pogląd, iż ocena, czy z członkiem zarządu spółki handlowej została zawarta umowa o pracę przez dopuszczenie do jej wykonywania, zależy od okoliczności konkretnej sprawy w zakresie dotyczącym celów, do jakich zmierzały strony (czy zawarcie umowy nie stanowiło obejścia prawa) oraz zachowania elementów konstrukcyjnych stosunku pracy, w tym w szczególności cechy podporządkowania pracownika w procesie świadczenia pracy.

Odnosząc się do tego zagadnienia stwierdzić należy, iż zgodnie z art. 22 § 1 Kodeksu pracy przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego

kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. O tym, że strony zawarły umowę o pracę nie decyduje zatem samo formalne jej spisanie, lecz faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy. Jedną z najważniejszych cech pracy świadczonej w ramach stosunku pracy jest podporządkowanie pracownika.

Najistotniejszymi elementami stosunku pracy są: dobrowolność zobowiązania, obowiązek pracownika świadczenia pracy osobiście, w sposób ciągły, podporządkowany poleceniom pracodawcy, który jest obowiązany do wynagrodzenia pracownika za świadczoną na jego rzecz pracę, ponoszenie ryzyka gospodarczego, produkcyjnego i osobowego przez pracodawcę, staranne działanie w procesie pracy. (patrz wyroki Sądu Najwyższego z: 17 marca 2016 r., III UK 83/15, LEX nr 2026236; 26 lutego 2013 r., I UK 472/12, LEX nr 1356412; 11 września 2013 r., II UK 36/13, LEX nr 1391783).

Art. 22 § 1¹ k.p. wskazuje, że zatrudnienie w warunkach określonych w § 1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy. Jak trafnie przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 kwietnia 1999 roku (I PKN 642/98, OSNAPiUS 2000, nr 11, poz. 417) nazwa umowy nie ma znaczenia, jeżeli nawiązany stosunek pracy ma cechy wskazane w art. 22 § 1 k.p.

Treść oświadczeń woli złożonych przez strony przy zawieraniu umowy o pracę nie ma więc rozstrzygającego znaczenia dla kwalifikacji danego stosunku prawnego służącego pozyskiwaniu "pracy" jako stosunku pracy (wyroki Sądu Najwyższego z: 17 maja 2016 r., I PK 139/15, LEX nr 2057610; 26 lutego 2013 r., I UK 472/12, LEX nr 1356412 17 marca 2016 r., III UK 83/15, LEX nr 2026236). Istotne jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych. Zasadnicze znaczenie w procesie sądowego badania, czy dany stosunek prawny jest stosunkiem pracy, ma ustalenie faktyczne, czy praca wykonywana w ramach badanego stosunku prawnego rzeczywiście ma cechy wymienione w art. 22 § 1 k.p. W tym celu bada się okoliczności i warunki, w jakich dana osoba wykonuje czynności na rzecz innego podmiotu prawa i dopiero w wyniku tego badania (poczynienia stosownych ustaleń) rozstrzyga się, czy czynności te świadczone są w warunkach wskazujących na stosunek pracy.

Zgodnie z utrwalonymi poglądami orzecznictwa i doktryny, cechą wyróżniającą stosunek pracy spośród innych kategorii stosunków prawnych jest **podporządkowanie pracownika** (obok osobistego świadczenia pracy). Na podporządkowanie składa się kilka elementów (co do sposobu wykonania pracy, co do czasu oraz co do miejsca), przy czym nie jest konieczne, by w każdym stanie faktycznym elementy te wystąpiły łącznie, z uwagi na potrzebę dostosowania realiów wykonywania stosunku pracy do sposobu działania współczesnej gospodarki, wymagającej w wielu branżach większej samodzielności i niezależności (a przez to kreatywności) pracownika. Istota pracowniczego podporządkowania sprowadza się jednak do tego, że pracownik nie ma samodzielności w określaniu bieżących zadań, ponieważ to należy do sfery pracodawcy organizującego proces pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 18 lutego 2016 r., II PK 352/14, LEX nr 2004192).

W doktrynie przyjmuje się, a pogląd ten akceptuje także sąd orzekający, iż jednoosobowa spółka z o.o. jest szczególną formą prowadzenia działalności gospodarczej na "własny" rachunek, nawet gdy jest on przez konstrukcję (fikcję) osoby prawnej oddzielony od osobistego majątku jedynego wspólnika (wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2010 r., II UK 357/09 i powołane tam orzeczenia).

Z tych przyczyn wnioskodawca będąc w spornym okresie jedynym wspólnikiem spółki nie może skutecznie pozostawać ze spółką w stosunku pracy. Wiąże się to nie tylko z brakiem podporządkowania pracowniczego w rozumieniu art. 22 § 1 k.p., ale sprzeciwia się temu także zasadnicza sprzeczność pomiędzy właścicielskim a pracowniczym statusem wnioskodawcy, jaka pojawia się w takim przypadku. Koncepcja stosunku pracy opiera się na teorii, według której podstawą ustroju pracy jest wymiana świadczeń między dwoma kontrahentami: właścicielem środków produkcji (podmiotem zatrudniającym) a pracownikiem (wyrok Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2010 r., II UK 34/10, LEX nr 619639).

Z tego punktu widzenia, w świetle cech stosunku pracy oraz ustroju prawa pracy, którego podstawą jest wymiana świadczeń między właścicielem środków produkcji a pracownikiem, jedyny wspólnik spółki z o.o. co do zasady nie

może pozostawać z tą spółką w stosunku pracy, gdyż w takim przypadku status wykonawcy pracy (pracownika) zostaje "wchłonięty" przez status właściciela kapitału (pracodawcy). Jedyne współniki w takiej sytuacji wykonują czynności (nawet typowo pracownicze) na rzecz samego siebie (we własnym interesie) i na swoje własne ryzyko produkcyjne, gospodarcze i socjalne. Jedyne współniki jest od pracodawcy (spółki z o.o.) niezależny ekonomicznie, gdyż - skoro do przesunięcia majątkowego dochodzi w ramach majątku samego współnika - nie zachodzi przesłanka odpłatności pracy, a nadto to on sam (jednoosobowy współnik) dyktuje sposób działania jako zgromadzenie współników (wyroki Sądu Najwyższego z: 11 września 2013 r., II UK 36/13, LEX nr 1391783; 7 kwietnia 2010 r., II UK 357/09, LEX nr 987623; tak również Z. Hajn, *Zatrudnienie (się) we własnym zakładzie pracy w świetle ustrojowych podstaw prawa pracy (w:) Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych*, pod red. L. Florcka i Ł. Pisarczyka, Warszawa 2011, s. 195 i nast.).

Dlatego w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczącym pracowniczego zatrudnienia jedynego współnika na stanowiskach zarządczych, Sąd Najwyższy uznawał, że współnik jednoosobowej spółki z o.o. podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej, a nie w ramach tytułu pracowniczego, ponieważ niespełniona jest przesłanka podporządkowania pracowniczego oraz w istocie niespełniona jest przesłanka odpłatności pracy, gdyż do przesunięcia majątkowego dochodzi faktycznie w ramach majątku samego współnika (wyroki Sądu Najwyższego z: 11 września 2013 r., II UK 36/13, LEX nr 1391783; 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11, OSNP 2012 nr 17-18, poz. 225; 16 grudnia 2008 r., I UK 162/08, M.P.Pr. 2009 nr 5, s. 268-271).

Jednocześnie w dotychczasowej judykaturze dopuszcza się pracownicze zatrudnianie współników wieloosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością na stanowiskach członków zarządu (uchwała Sądu Najwyższego z: 8 marca 1995 r., I PZP 7/95, OSNAPiUS 1995 Nr 18, poz. 227; wyroki Sądu Najwyższego z: 16 grudnia 1998 r., II UKN 394/98, OSNAPiUS 2000 Nr 4, poz. 159; 2 lipca 1998 r., II UKN 112/98, OSNAPiUS 2000 Nr 2, poz. 66; 14 marca 2001 r., II UKN 268/00, LEX nr 551026; 23 października 2006 r., I PK 113/06, Pr.Pracy 2007 nr 1, s. 35; z 7 kwietnia 2010 r., II UK 357/09, LEX nr 987623; 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11, LEX nr 1043990). Jednakże, gdy udział w kapitale zakładowym spółki innych współników pozostaje iluzoryczny, Sąd Najwyższy nie uznaje takiego zatrudnienia za zatrudnienie pracownicze (wyroki Sądu Najwyższego z: 7 kwietnia 2010 r., II UK 177/09, LEX nr 599767; wyrok z dnia 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11, LEX nr 1043990).

Dozwolone jest więc zatrudnianie współnika dwuosobowej spółki z o.o., w tym także na stanowiskach zarządczych, pod warunkiem jednakże, że z ustaleń faktycznych wynika, że był on poddany zarówno ekonomicznej zależności od swojego pracodawcy, jak i formalnemu nadzorowi sprawowanemu przez zgromadzenie współników, na którym podjęcie uchwał wymagało uzyskania takiej kwalifikowanej większości głosów, że posiadane przez współnika-zarządcę udziały własnościowe jako współnika większościowego nie dawały mu statusu współnika dominującego, który mógłby samodzielnie decydować w sprawach istotnych dla spółki (przywołany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2008 r., I UK 162/08).

W niniejszej sprawie nie ma zastosowania także teoria autonomicznego podporządkowania pracowniczego osoby zarządzającej zakładem pracy, która polega na tym, że pomimo formalnego braku osoby przełożonej, pod kierownictwem której wykonywana jest praca, stosunek ten nie traci cech stosunku pracy z uwagi właśnie na fakt podlegania pracodawcy-spółce, uchwałom współników i wypełnianiu obowiązków wynikających z przepisów prawa dotyczących danej spółki. Model autonomicznego podporządkowania z pewnością nie dotyczy sytuacji, w której "autonomicznie podporządkowany" miałby być podporządkowany w istocie własnym decyzjom formalnie podjętym jako uchwały współników. Udziały własnościowe dawały wnioskodawcy status współnika jedynego, a w konsekwencji to on samodzielnie decydował w sprawach istotnych dla spółki.

Należy podnieść, iż w toku postępowania przed organem rentowym wnioskodawca oprócz dowodów z dokumentów, w tym jednej umowy o pracę, nie podpisaną przez pracodawcę, nie przedstawił żadnych dowodów na świadczenie pracy podporządkowanej. Także w toku postępowania przed sądem takie dowody nie zostały zgłoszone przez wnioskodawcę, który ograniczył się do kwestionowania wyłącznie tego, iż organ rentowy nie zebrał wystarczającego materiału dowodowego i nie poczynił ustaleń co do wykonywania pracy w warunkach art. 22 kp. Tymczasem organ

rentowy poczynił ustalenia na podstawie dokumentów dotyczących struktury własnościowej spółki, a innych dowodów wnioskodawca nie przedstawił. Także załączone listy wynagrodzeń nie zawierają podpisu wnioskodawcy, zatem brak dowodu na faktyczną wypłatę ewentualnego wynagrodzenia za pracę.

W związku z powyższym organ rentowy prawidłowo ustalił, iż wnioskodawca nie podlegał ubezpieczeniom społecznym jako pracownik spółki.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc, oddalił odwołanie.